

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

TJEDNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINANCIJSKIM TRŽIŠTIMA

15.05.2023. – 19.05.2023

ODJELJENJE ZA BANKARSTVO, SLUŽBA FRONT OFFICE

Sarajevo, 22.05.2023. godine

TJEDNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINACIJSKIM TRŽIŠTIMA
15.05.2023. – 19.05.2023.

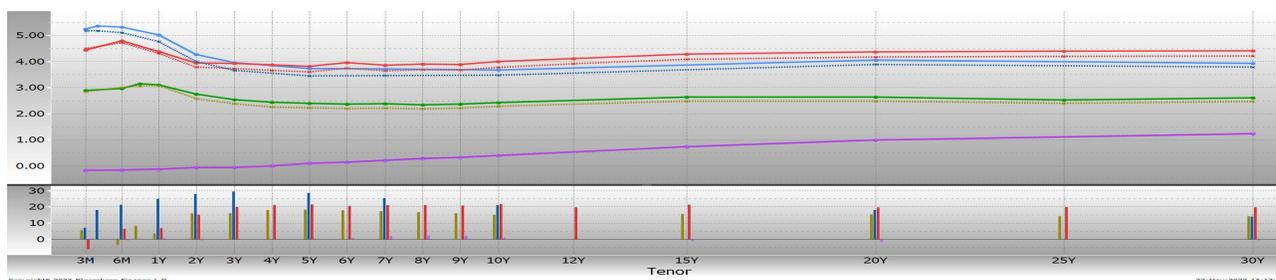
Tablica 1: Prikaz kretanja prinosa na državne obveznice

Prinosi	Eurozona		SAD		Velika Britanija		Japan	
	12.5.23	19.5.23	12.5.23	19.5.23	12.5.23	19.5.23	12.5.23	19.5.23
2 godine	2.59	2.76	3.99	4.27	3.80	3.96	-0.05	-0.06
5 godina	2.22	2.41	3.45	3.73	3.60	3.82	0.11	0.11
10 godina	2.28	2.43	3.46	3.67	3.78	4.00	0.39	0.40

Tablica 2: Prikaz kretanja prinosa na njemačke Bubillove

Dospijeće	Prinosi	
	12.5.23	19.5.23
3 mjeseca	2.866	2.923
6 mjeseci	2.998	2.963
1 godina	3.089	3.126

Graf 1: Prikaz krivulja prinosa državnih obveznica

Graf prikazuje krive prinosa Njemačke (zelena), SAD (plava), Velike Britanije (crvena) i Japana (ljubičasta) za razdoblja od 3 mjeseca do 30 godina na dane 19.05.2023. godine (pune linije) i 12.05.2023. godine (isprekidane linije). Na donjem dijelu grafa je prikazana razlika između vrijednosti odgovarajućih prinosa na navedene datume.

EUROZONA

Prinosi obveznica eurozone su povećani u odnosu na prethodni tjedan duž cijele krive. Prinosi njemačkih obveznica su povećani između 15 i 19 baznih bodova, a prinosi italijanskih obveznica između 9 i 12 baznih bodova. Izjave većine zvaničnika ECB, posebno predsjednice Lagarde krajem tjedna, su signalizirale da će ECB vjerojatno morati nastaviti sa povećanjem kamatnih stopa. Lagarde je izjavila da se ECB nalazi na ključnoj točki jer mora nastaviti borbu protiv inflacije u vrijeme kada rast cijena pokazuje znakove usporavanja. Dodala je da se počinje vidjeti učinkovitost mjera, ali da su „visoke i održivo visoke kamatne stope još uvijek potrebne“ kako bi se dostigla ciljuna razina inflacije. Ekonomski bilten ECB za svibanj je pokazao da je ECB još uvijek izuzetno zabrinuta zbog visokih inflatornih pritisaka koji nastavljaju da budu „isuviše visoki, isuviše dugo“. Također, navodi se da uprkos tome što se prethodna povećanja kamatnih stopa snažno prenose na uvjete financiranja i monetarne uvjete, zakašnjenja i transmisija na realnu ekonomiju su i dalje neizvjesna.

Početak tjedna objavljene su prognoze EU prema kojima se očekuje da će inflacija u eurozoni ove godine iznositi 5,8% (ranije očekivano 5,6%), te 2,8% u 2024. godini (ranije očekivano 2,5%), pri čemu je upozoreno na „trajne izazove“. Istovremeno, blago su povećane prognoze rasta GDP-a eurozone na 1,1% za tekuću godinu i na 1,6% za 2024. godinu. Očekuje da će ECB držati kamatne stope visokim duže nego što je ranije očekivano zbog trajnosti inflatornih pritisaka, te se prvo smanjenje kamatnih stopa sada očekuje u II tromjesečju 2024. godine, u usporedbi sa prethodnim prognozama kada je to očekivano u I tromjesečju.

Odricanje od odgovornosti (Disclaimer)

Navedeni pregled kretanja je utemeljen na eksternim izvorima i ne sadrži bilo kakve komentare, procjene i stavove CBBiH. Centralna banka ne može garantirati njihovu točnost i ne snosi odgovornost za izravnu ili neizravnu štetu koja može nastupiti kao posljedica korištenja ili nemogućnosti korištenja informacija, materijala ili sadržaja, ili za posljedice odluka donesenih na temelju njih.

Pored izjava zvaničnika ECB o budućoj mogućoj putanji monetarne politike važan utjecaj na tržišna kretanja imale su vijesti u vezi sa gornjom razinom zaduživanja SAD, koji još uvijek nije postignuta. Povećani optimizam da bi se dogovor mogao skoro postići na kraju prošlog tjedna se odrazio na rast europskih indeksa dionica, pri čemu je njemački DAX indeks u petak na kraju trgovanja zabilježio rekordno visoku vrijednost od 16.275 bodova.

Tablica 3: Kretanje ekonomskih pokazatelja za eurozonu

Red. br.	Ekonomski pokazatelji	Očekivanje	Stvarno	Prethodno
			stanje	razdoblje
1.	Industrijska proizvodnja – EZ (G/G) OŽUJAK	0,1%	-1,4%	2,0%
2.	GDP – EZ (Q/Q) 2. preliminarni podatak I tromjesečje	0,1%	0,1%	-0,1%
3.	GDP – Nizozemska (Q/Q) 2. preliminarni podatak I tromjesečje	0,2%	-0,7%	0,4%
4.	Trgovinska bilanca – EZ (u milijardama EUR) OŽUJAK	-	17,0	-0,2
5.	Trgovinska bilanca – Italija (u milijardama EUR) OŽUJAK	-	7,54	2,10
6.	Trgovinska bilanca – Irska (u milijardama EUR) OŽUJAK	-	6,56	4,44
7.	Trgovinska bilanca – Španjolska (u milijardama EUR) OŽUJAK	-	-0,16	-2,46
8.	Zaposlenost – EZ (tromjesečno) prelim. I tromjesečje	-	0,6%	0,3%
9.	ILO stopa nezaposlenosti – Francuska (Q/Q) I tromjesečje	7,1%	7,1%	7,1%
10.	Stopa nezaposlenosti – Nizozemska TRAVANJ	-	3,4%	3,5%
11.	Javni dug – Italija (u milijardama EUR) OŽUJAK	-	2.789,8	2.772,0
12.	ZEW indeks očekivanog povj. investitora – Njemačka SVIBANJ	-5,0	-10,7	4,1
13.	Potrošnja stanovništva – Nizozemska (G/G) OŽUJAK	-	0,8%	1,7%
14.	Obujam maloprodaje – Finska (G/G) final. OŽUJAK	-5,8%	-4,4%	-2,8%
15.	Stopa inflacije – EZ (final.) TRAVANJ	7,0%	7,0%	6,9%
16.	Temeljna stopa inflacije – EZ (final.) OŽUJAK	5,6%	5,6%	5,7%
17.	Stopa inflacije – Italija (final.) TRAVANJ	8,8%	8,7%	8,1%
18.	Stopa inflacije – Austrija (final.) TRAVANJ	9,8%	9,7%	9,2%
19.	Stopa inflacije – Finska TRAVANJ	-	7,9%	7,9%
20.	Proizvođačke cijene – Njemačka TRAVANJ	4,3%	4,1%	6,7%

SAD

Neizvjesnost oko postizanja dogovora o gornjoj granici zaduženosti u SAD je i dalje jedan od ključnih čimbenika koji utječu na financijsko tržište. Uprkos rastu neizvjesnosti, razgovori koje vode američki zvaničnici protumačeni su kao pozitivan signal, te su prinosi na američke državne obveznice zabilježili rast duž cijele krive tijekom proteklog tjedna, posebno na prednjem i srednjem dijelu. Ministrica financija Yellen je izjavila da će vlada ostati bez sredstava sredinom lipnja, naglašavajući hitnost postizanja kompromisa o gornjoj granici zaduženosti, dok su zvaničnici složni da pregovore o postizanju kompromisa treba nastaviti. Predsjednik Fed-a Powell je u petak ponovio da visoka inflacija ostaje značajna prijetnja američkoj ekonomiji, te je naglasio da je središnja banka „snažno opredijeljena“ da je vrati na ciljanu razinu od 2%. Komentirajući utjecaj bankarske krize, Powell je izjavio da kamatne stope možda neće morati povećavati tako visoko kao što bi inače, upravo zbog utjecaja koji je na kreditna tržišta imao stres u bankarskom sektoru. Predsjednik Fed-a iz Atlante Bostic je izjavio da očekuje pauziranje ciklusa povećanja kamatnih stopa u lipnju, iako je dodao da je povećanje vjerojatniji scenario nego smanjenje kamatnih stopa, s obzirom na upornost pritiska na cijene. S druge strane, predsjednik Fed-a iz Minneapolisa Kashkari je istaknuo da je također suglasan sa pauziranjem na lipanjskoj sjednici. Istovremeno, predsjednik Fed-a iz Ričmonda Barkin je izjavio da je suglasan sa povećanjem referentne kamatne stope ukoliko se inflatorni pritisci nastave, te je naglasio da je tržište rada još uvijek snažno. Predsjednica Fed-a iz Clevelanda Mester je izjavila kako bi voljela da referentna kamatna stopa dođe do točke u kojoj bi podjednako moglo biti potencijalno povećanje ili smanjenje, dodajući da Fed još nije stigao do ove točke zbog upornosti inflatornih pritiska.

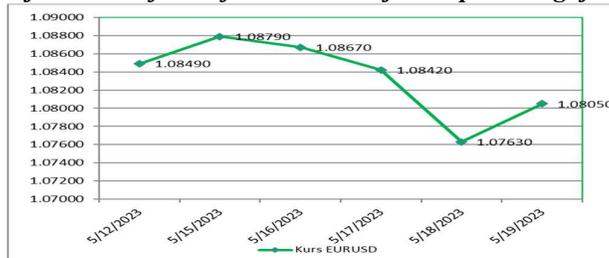
Prema rezultatima istraživanja Bloomberg-a za svibanj, ekonomski analitičari prognoziraju da će ekonomija u SAD u tekućoj godini zabilježiti ekspanziju po stopi od 1,1%, dok se za 2024. i 2025. godinu prognoziraju stope od 0,8% i 2,0%, respektivno. Prognozirana stopa inflacije za tekuću godinu je blago smanjena na 4,1% (prethodno prognozirano 4,2%), dok je za narednu godinu blago povećana na 2,6% sa prethodno prognoziranih 2,5%. Većina anketiranih ekonomista očekuje da će Fed na lipanjskoj sjednici zadržati referentnu kamatnu stopu na trenutnih 5,25%, dok vjerojatnoća recesije u narednih 12 mjeseci iznosi 65%.

Tablica 4: Kretanje ekonomskih pokazatelja za SAD

Red. br.	Ekonomski pokazatelji		Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno razdoblje
1.	Indeks započelih kuća (M/M)	TRAVANJ	-1,4%	2,2%	-4,5%
2.	Građevinske dozvole (M/M)	TRAVANJ	0,0%	-1,5%	-3,0%
3.	MBA aplikacije za hipotekarne kredite	12. svibnja	-	-5,7%	6,3%
4.	Inicijalni zahtjevi nezaposlenih za pomoć	13. svibnja	251.000	242.000	264.000
5.	Kontinuirani zahtjevi nezaposlenih za pomoć	6. svibnja	1.820.000	1.799.000	1.807.000
6.	Vodeći indeks	TRAVANJ	-0,6%	-0,6%	-1,2%
7.	Industrijska proizvodnja (M/M)	TRAVANJ	0,0%	0,5%	0,0%
8.	Iskorištenost kapaciteta	TRAVANJ	79,7%	79,7%	79,4%
9.	Indeks uvoznih cijena	TRAVANJ	-4,8%	-4,8%	-4,8%
10.	Indeks izvoznih cijena	TRAVANJ	0,2%	0,2%	-0,6%
11.	Indeks raspoložena potrošača Sveuč. iz Mičigena P	SVIBANJ	63,0	57,7	63,5

USD je aprecirao u odnosu na EUR, te je tečaj EURUSD zabilježio pad sa razine od 1,0849 na razinu od 1,0805.

Graf 2: Kretanje tečaja EURUSD tijekom proteklog tjedna

VELIKA BRITANIJA

Tijekom proteklog tjedna objavljeni su podaci sa tržišta rada koji su ukazali na rast stope nezaposlenosti. Povećana nezaposlenost je rezultat pojave više osoba, koje su ranije bile neaktivne na tržištu rada. Povećanje radne snage na tržištu rada se može protumačiti kao pozitivna vijest jer bi moglo ublažiti pritiske na rast plaća u Velikoj Britaniji. Guverner BoE Bailey je istaknuo da je nepokolebljiv u obvezivanju dostizanja inflatornog cilja od 2%, ali je upozorio da visoke cijene hrane i napregnuto tržište rada može uzrokovati nastavak problema u vezi sa rastom troškova života koji pogađaju siromašnije slojeve građana. BoE predviđa da će do kraja godine inflacija biti smanjena na oko 5% i očekuje se dalji rast kamatnih stopa u lipnju. Jedan od ključnih savjetnika ministra financija Velike Britanije, Haldane, koji je ranije obavljao funkciju glavnog ekonomiste BoE, smatra da BoE treba prestati sa rastom referentne kamatne stope jer postoji opasnost od gušenja ekonomskog oporavka zemlje. Haldane je istaknuo da je sada vrijeme da se pauzira rast kamatne stope nakon 12 uzastopnih povećanja te je, također, upozorio na posljedice po klijente koji koriste hipotekarne kredite jer dolazi do rasta mjesečnih anuiteta kao posljedica rasta kamatne stope. Haldane je sugerirao da bi pristup koji zagovara BoE mogao imati negativan utjecaj na rast i mogao bi čak Veliku Britaniju uvesti na put recesije, dodajući da BoE može priuštiti više vremena u kojem bi inflaciju vratila na ciljane razine sa ciljem da održi ekonomiju i radna mjesta.

Tablica 5: Kretanje ekonomskih pokazatelja za UK

Red. br.	Ekonomski pokazatelji	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno razdoblje
1.	Zahtjevi nezaposlenih za pomoć TRAVANJ	-	46.700	26.500
2.	Prosječne tjedne zarade (tromjesečno) OŽUJAK	5,8%	5,8%	5,8%
3.	ILO stopa nezaposlenosti (tromjesečno) OŽUJAK	3,8%	3,9%	3,8%
4.	Gfk povjerenje potrošača SVIBANJ	-27	-27	-30

Tijekom proteklog tjedna GBP je aprecirala u odnosu na EUR, pa je tečaj EURGBP zabilježio pad sa razine od 0,87156 na razinu od 0,86812. GBP je deprecirala u odnosu na USD, pa je tečaj GBPUSD smanjen sa razine od 1,2458 na razinu od 1,2445.

JAPAN

Tijekom proteklog tjedna Vlada Japana je priopćila da će dozvoliti da sedam najvećih kompanija za energetiku u Japanu poveća cijene električne energije u kućanstvima od lipnja, što će se vjerojatno odraziti i na rast cijena i inflatornih pritisaka. Glavni tajnik kabineta Matsuno je izjavio da će se poskupljenje struje kretati između 14% i 42%. Najveća elektroprivreda u Japanu, Tokyo Electric Power Co, dobila je odobrenje za najmanje povećanje stope među regionalnim komunalnim poduzećima. Veći računi za struju će vjerojatno potaći rast cijena i to u momentu kada BoJ pažljivo prati kretanje inflacije i kada planira da prilagodi monetarnu politiku u narednim mjesecima.

Prema objavljenim podacima, ekonomija Japana je rasla bržim tempom nego što se očekivalo u I tromjesečju jer je oporavak potrošnje nakon Covid19 ublažio utjecaj globalnih negativnih promjena, jačajući nadu u održivi oporavak ekonomije.

Guverner BoJ Ueda je u petak izjavio da će BoJ nastaviti sa ultrastimulativnom monetarnom politikom bez obzira na neizvjesne ekonomske izgleda i da neće oklijevati da poduzme dodatne korake za ublažavanje politike kada to bude bilo potrebno. S obzirom da je stopa inflacije u travnju povećana na 3,5% sa 3,2% godišnje, Ueda je dodao da je trenutni porast inflacije posljedica eksternih čimbenika koji utječu na troškove i da ne odražavaju snagu domaće tražnje. Ueda je napomenuo da bi pooštavanje monetarne politike kao odgovor na rastuću inflaciju naštetilo ekonomiji, kao i da su rizici od preranog mijenjanja politike veći od rizika čekanja da se osigura inflacija na ciljanoj razini oko 2%. Lideri grupe G7 su u subotu na samitu u Hirošimi objavili da žele da izgrade „konstruktivne i stabilne“ odnose sa Pekingom. U završnom priopćenju, grupa zapadnih sila zajedno sa Japanom je iznijela zabrinutost oko odnosa sa Kinom, ali je i naglasila želju za suradnjom sa drugom najvećom ekonomijom na svijetu.

Tablica 6: Kretanje ekonomskih pokazatelja za Japan

Red. br.	Ekonomski pokazatelji	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno razdoblje
1.	Indeks proizvođačkih cijena (G/G) TRAVANJ	5,6%	5,8%	7,4%
2.	Porudžbine strojnih alata (G/G) P TRAVANJ	-	-14,4%	-15,2%
3.	GDP (Q/Q) P I tromjesečje	0,8%	1,6%	-0,1%
4.	Privatna potrošnja (Q/Q) P I tromjesečje	0,4%	0,6%	0,2%
5.	Industrijska proizvodnja (G/G) F OŽUJAK	-	-0,6%	-0,5%
6.	Trgovinska bilanca (u milijardama JPY) TRAVANJ	-600,0	-432,4	-755,1
7.	Izvoz (G/G) TRAVANJ	3,0%	2,6%	4,3%
8.	Uvoz (G/G) TRAVANJ	-0,6%	-2,3%	7,3%

JPY je tijekom proteklog tjedna deprecirao u odnosu na EUR, te je tečaj EURJPY zabilježio rast sa razine od 147,24 na razinu od 148,99. JPY je deprecirao i u odnosu na USD, te je tečaj USDJPY zabilježio rast sa razine 135,70 na razinu od 137,98.

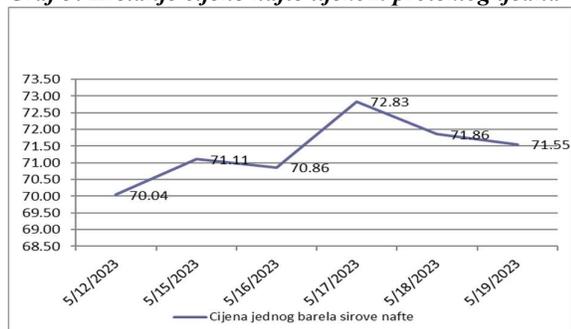
NAFTA I ZLATO

Na otvaranju tržišta u ponedjeljak cijena jednog barela sirove nafte je iznosila je 70,04 USD (64,56 EUR).

Početkom tjedna cijena je zabilježila blagi rast nakon što je OPEC+ smanjio ponudu, a što je imalo veći utjecaj na rast cijene u odnosu na ekonomsku zabrinutost u SAD i Kini. Tržište je i dalje oprezno, ali se očekuje da će globalna ponuda nafte ostati smanjena u drugoj polovini 2023. godine. IEA je u posljednjem izvješću sa tržišta nafte navela da je tražnja Kine za naftom povećana bržim tempom nego što se očekivalo, te su povećane prognoze tražnje nafte za ovu godinu za 200.000 barela dnevno na ukupnih 2,2 milijuna barela dnevno. Visoki predstavnik EU za vanjsku politiku Joseph Borrell je izjavio da EU treba suzbiti preprodaju ruske nafte koja iz Indije dolazi u Europu kao rafinirano gorivo, uključujući dizel, ističući da je ova situacija zaobilazanje sankcija uvedenih Rusiji. Sredinom tjedna cijena je značajno povećana nakon izvješća koje je objavila IEA, a u kojem je navedeno da će tražnja za naftom nadmašiti ponudu za 2 milijuna barela dnevno tijekom druge polovine godine, pri čemu će Kina činiti 60% tražnje za naftom. Ipak, razočaravajući ekonomski podatci za ekonomski rast SAD i zabrinutost oko povećanja razine zaduživanja SAD i dalje drže tržišni sentiment na oprezu. Do kraja tjedna cijena nafte je smanjena nakon što su objavljeni prilično dobri ekonomski podatci za SAD, a što je dovelo do aprecijacije USD i posljedično do smanjenja cijene nafte. Također, očekivanja da će Fed na sastanku u lipnju povećati kamatnu stopu ima potencijalni utjecaj na tražnju za naftom.

Na zatvaranju tržišta u petak cijena jednog barela sirove nafte je iznosila 71,55 USD (66,22 EUR). Promatrano na tjednoj razini cijena nafte je povećana za 2,16%.

Graf 3: Kretanje cijene nafte tijekom proteklog tjedna

Na otvaranju londonske burze metala u ponedjeljak cijena jedne fine unce zlata je iznosila 2.010,77 USD (EUR 1.853,45).

Početkom tjedna cijena zlata je povećana uglavnom pod utjecajem slabijeg USD. U svakom slučaju tenzije oko gornje razine zaduživanja u SAD i očekivanja da je Fed okončao cikluse rasta kamatnih stopa daju podršku cijeni zlata. Narednog dana cijena je smanjena pod utjecajem aprecijacije USD i zbog izjava pojedinih zvaničnika Fed-a koje su protumačene kao poticaj za dalji rast referentne kamatne stope. U narednim danima cijena je nastavila da se smanjuje, te se našla blizu najniže razine od početka travnja, a kao rezultat solidnih ekonomskih podataka za SAD i pojačanih špekulacija da Fed ipak neće odgoditi povećanje referentne kamatne stope u lipnju. Pad cijene vođen je dobrim podacima sa tržišta rada u SAD, ali i optimizmom oko postizanja sporazuma vezano za gornju razinu zaduživanja SAD, što je pružilo podršku za aprecijaciju USD, rast cijena dionica i posljedično pad cijene zlata jer je smanjena tražnja za sigurnim investicijama. Krajem tjedna cijena zlata je zabilježila rast. Iako je cijena inicijalno bilježila pad pod utjecajem optimizma da će političari u SAD uskoro postići sporazum o podizanju gornje granice duga, kasnije se preokrenulo te je cijena povećana nakon što je Powell istaknuo da kamatne stope možda neće morati povećavati tako visoko s obzirom na kreditne stresove koji postoje u bankarskom sektoru. Cijena zlata je pod snažnim utjecajima iščekivanja postizanja sporazuma o gornjoj razini zaduživanja, kao i očekivanja kretanja referentne kamatne stope Fed-a.

Na zatvaranju tržišta u petak cijena jedne fine unce zlata je iznosila 1.977,81 USD (EUR 1.830,46). U odnosu na prethodni tjedan cijena zlata je smanjena za 1,64%.

Graf 4: Kretanje cijene zlata tijekom proteklog tjedna

